

מסמך 133

מסמך 133

החזרה מרומא

כאשר ישוע התכונן לעזוב את רומא הוא לא נפרד לשלום מאיש. הסופר מדמשיק הופיע ברומא ללא כל התרעה מוקדמת, וכך הוא גם נעלם. חלפה שנה שלמה בטרם אלו אשר הכירוהו ואהבוהו נואשו מן התקווה לראותו שוב. לפני סוף השנה השנייה, קבוצות קטנות מקרב אלו אשר הכירו אותו מצאו את עצמם נמשכים אלה אל אלה, מתקבצים מתוקף העניין המשותף שלהם בלימודיו ובזיכרון ההדדי של הזמנים הטובים אשר בילו עמו. והקבוצות הקטנות האלה, שעליהן נמנו סטואיים, ציניקנים וחברי כתות המסתורין, המשיכו להיפגש באופן לא סדיר ובלתי-רשמי עד לזמן שבו הופיעו ראשוני המטיפים של הדת הנוצרית.

גונוד וגניד רכשו כל-כך הרבה דברים באלכסנדריה וברומא והם שלחו את כל מטלטליהם בשיירת משא לטאראנטו, בעוד ששלושת הנוסעים עצמם צעדו בניחותא לרוחב איטליה, בויה אפיה הגדולה. במהלך מסעם זה הם פגשו כל מיני סוגי בני-אדם. לאורך הדרך התגוררו אזרחים רומים אצילים ומתיישבים יוונים רבים, אך כבר אז החלו להופיע צאצאיהם של עבדים נחותים במספרים גדולים.

יום אחד בשעת מנוחת הצהריים, בסביבות מחצית הדרך לטאראנטו, שאל גניד את ישוע שאלה ישירה על דעתו באשר למערכת הקסטות של הודו. אמר ישוע: "אף כי בני האדם נבדלים זה מזה בצורות רבות, לכל בני האדם אותו מעמד בפני האל ובעולם הרוחני. בעיני האל קיימות אך ורק שתי קבוצות של בני-תמותה: אלו אשר מבקשים לעשות את רצונו ואלו שלא. וכאשר היקום מתבונן בעולם מיושב, אף הוא מבחין בשתי מחלקות גדולות: אלו אשר יודעים את האל ואלו אשר אינם יודעים אותו. אלו אשר אינם יכולים לדעת את האל משתייכים לקבוצת בעלי החיים של אותו עולם נתון. ניתן לחלק את האנושות למחלקות רבות, בהתאם לקריטריונים שונים, בחלוקה פיזית, מנטאלית, חברתית, מקצועית או מוסרית, ואולם, כאשר המחלקות השונות האלה עומדות למשפט האל, לכולן יש מעמד שווה; האל אכן אינו נושא פני איש. ואף כי לא תוכלו לחמוק מלהכיר בהבדלים שבין היכולות והכישורים האנושיים, אלו האינטלקטואליים, החברתיים והמוסריים, ראוי שלא תבצעו הבחנות מעין אלה באחווה הרוחנית של בני-אדם, כאשר אלו מתקבצים על-מנת לסגוד בנוכחות האל."

1. רחמים וצדק

מקרה מעניין ביותר אירע אחר-צהריים אחד, לצד הדרך, כשכבר היו בקרבת טאראנטו. הם ראו צעיר גס מתעלל ותוקף באכזריות נער קטן יותר. ישוע מיהר לעזרת הצעיר המותקף, ולאחר שחילץ אותו, הוא אחז בחוזקה בתוקף עד שהנער הקטן יותר נמלט. ברגע שישוע שחרר את התוקף הקטן, החל גניד להכותו בחוזקה, ולתדהמתו של גניד, ישוע התערב מיד. לאחר שהוא אחז בגניד ואפשר לנער המפוחד לחמוק, קרא האיש הצעיר בהתרגשות, מיד עם שנשימתו שבה לסדרה: "אינני מבין אותך, המורה. אם מידת הרחמים הניעה אותך לחלץ את הנער הקטן יותר, האם אין מידת הצדק תובעת את הענשתו של הנער התוקף, הגדול יותר?" וכך השיב ישוע:

"אכן, גניד, אינך מבין. סעד הרחמים לעולם הינו מלאכתו של היחיד, אך את העונש הצודק מטילות קבוצות חברתיות, קבוצות ממשל, או קבוצות ניהול ביקום. כיחיד, מוטלת עלי החובה לגלות רחמים; אני חייב להיחלץ לעזרתו של הנער המותקף, ולשם כך הנני רשאי להשתמש בכוח הנדרש על-מנת לרסן את התוקף. וזהו בדיוק הדבר שעשיתי. הצלחתי לשחרר את הנער המותקף; ושם הסתיים סעד הרחמים. ואז אחזתי בתוקף די זמן על-מנת לאפשר לצד החלש בעימות לחמוק."

לאחר מכן, נסוגותי מן העניין. לא ישבתי בדין ולא שפטתי את התוקף, לא חקרתי את מניעיו – לא הערכתי את כלל הדברים אשר גרמו לו לתקוף את חברו – ולא הוצאתי אל הפועל את העונש אשר לדעתי עשוי היה לכפר על עוולה זו. גניד, רחמים ניתנים בשפע, אך הצדק הינו מדויק. כלום לא תראה כי קיים סיכוי קטן ששני אנשים כלשהם יסכימו ביניהם על העונש הצודק? אחד יקציב ארבעים מלקות, השני עשרים, ואילו אחר ימליץ על כליאה בבידוד כעונש צודק. כלום אינך רואה שבעולם הזה, מוטב לו תינתן אחריות זו לקבוצה, או שתוצא אל הפועל בידי נציגיה הנבחרים? המשפט ביקום נתון בידי אלו אשר יודעים את כל אשר קדם לעוולה, וכן את מניעיה. בחברה מתורבתת וביקום מאורגן, הצדק מתבסס על משפט צודק אשר קדם לו שיקול דעת הוגן; וזכויות אלה נתונות בידי קבוצות משפטיות של העולם ובידי מנהליהם הכול-יודעים של יקומי הבריאה הגבוהים יותר.”

במשך ימים הם שוחחו על אודות הסוגיה הזו של גילוי רחמים ועשיית צדק. וגניד הבין, לפחות במידת מה, מדוע ישוע נמנע מלהילחם באופן אישי. ואולם, גניד שאל שאלה אחת אחרונה, אשר עליה לא זכה מעולם לתשובה מספקת; וזו הייתה השאלה: ”אבל המורה, מה תעשה אם יתקוף אותך יצור חזק יותר וכעוס ויאיים להשמיד אותך? האם לא תגן על עצמך בשום צורה?” ואף כי ישוע לא יכול היה לענות באופן מלא ומספק על שאלתו של הנער, מכיוון שהוא לא חפץ לגלות לו שהוא (ישוע) חי על-פני האדמה כדוגמא לאהבתו של אב פרדיס ליקום אשר מתבונן כל העת, בכל זאת הוא אמר כך:

”גניד, היטב אני יכול להבין מדוע הבעיות האלה מבלבלות אותך, ואנסה לענות על שאלתך. ראשית, כל אימת שאותקף באופן אישי, אני אקבע האם התוקף הינו בן האל – אחי שלי בגוף בשר ודם – ואם יצור שכזה אינו ניחן בשיקול דעת מוסרי ובתבונה רוחנית, לא אהסס להגן על עצמי במלוא יכולות ההתנגדות שלי, וללא כל התחשבות בתוצאות לתוקף. אך לא אתקוף כך אדם בעל מעמד של בן, ואפילו לא מתוך הגנה עצמית. במילים אחרות, לא אעניש אותו מראש וללא משפט על כך שתקף אותי. אנסה בכל דרך למנוע מתקפה שכזו, ואם אכשל, אנסה לצמצם את נזקיה. גניד, אני בוטח באופן מלא בהשגחתו של אבי השמימי; הקדשתי את עצמי לעשות את רצון אבי שבשמיים. אינני מאמין שיכול להיגרם לי נזק; אינני מאמין שמשהו שאוביי עשויים לעשות יכול לחבל באמת במשימת חיי, וכמובן שאין לנו מה לחשוש מפני אלימות מצד חברינו. הנני בטוח לחלוטין שהיקום כולו מעוניין בטובתי – והנני מתעקש להאמין בלב שלם באמת העוצמתית-בכל הזו, וללא קשר לכל המופעים אשר עשויים להעיד על ההיפך מכך.”

ואולם, גניד לא היה לגמרי שבע רצון. הם שוחחו פעמים רבות על אודות הסוגיות האלה, וישוע סיפר לו על יעקב, בנו של הבנאי. כאשר גניד למד על האופן שבו מינה עצמו יעקב להגן על ישוע, הוא אמר: ”אה, אני מתחיל להבין זאת! ראשית, רק לעיתים רחוקות ירצה אדם נורמלי לתקוף אדם אדיב שכמותך, ואפילו אם מישוהו יהיה כה חסר-דעת עד כדי כך שיעשה כן, קרוב לוודאי שיהיה אדם אחר באזור אשר יעמוד להגנתך, ממש כשם שאתה תמיד קם להציל את אלו אשר שרויים במצוקה. אני מסכים אתך בלבי, המורה, אך הראש שלי חושב שאם הייתי בנעליו של יעקב, הייתי נהנה להעניש את הבחורים הגסים שהתיימרו לתקוף אותך רק בגלל שהם סברו כי לא תגן על עצמך. אני מניח שאתה בטוח למדי בעת מסעך שלך בחיים, משום שאתה מבלה הרבה מזמנך בסיוע ובסעד לאחריך השרויים במצוקה – וככל הנראה תמיד יהיה שם מישוהו אשר יעמוד להגנתך.” וישוע ענה: ”המבחן הזה טרם הגיע, גניד, ולכשיבוא, נידרש לעשות את רצון האב.” וזה כל מה שהנער הצליח לחלץ מפי מורהו בנושא הקשה הזה של הגנה עצמית ושל חוסר-התנגדות. בפעם אחרת הוא כן חילץ מישוע את הדעה כי לחברה המאורגנת עומדת כל הזכות להשתמש בכוח על-מנת להוציא אל הפועל את חוקיה הצודקים.

2. בעלייה לספינה בטאראנטו

בעודם ממתינים במזח לפריקתה של הסחורה מן הסירה, ראו הנוסעים גבר שהתנהג שלא כראוי כלפי אשתו. כמנהגו, התערב ישוע לטובת הצד המותקף. הוא ניגש אל מאחורי הגבר, נגע בעדינות בכתפו ואמר: "ידידי, אני יכול לדבר אתך לרגע בפרטיות?" האיש הכעוס היה נבוך מהפנייה שנעשתה בגישה הזו, ולאחר רגע של היסוס מלמל – "אה – למה – כן, מה אתה רוצה ממני?" ישוע הוביל את האיש הצידה ואמר לו: "ידידי, אני מבין שככל הנראה קרה לך דבר-מה איום ונורא; אשמח מאוד אם תוכל לומר לי מה קרה לאדם כה חזק שגורם לו לתקוף את אשתו, אם ילדי, ועוד לעשות זאת כך לעיני כל. אני בטוח שאתה מרגיש שיש לך סיבה טובה כלשהי למתקפה הזו. מה עשתה האישה על-מנת לקבל יחס שכזה מבעלה? כשאני מתבונן בך, אני רואה בעיניך כי אתה אוהב צדק ורואה אפילו את רצונך להפגין רחמים. אני מעז לומר שאם היית מוצא אותי לצד הדרך, מותקף על-ידי שודדים, היית רץ להגנתי ללא היסוס. אני מעז לומר גם שעשית דברים אמיצים רבים כאלה בימי חיך. וכעת, ידידי, אנא אמור לי מה קרה? האם האישה עשתה משהו רע, או שמא איבדת את עשתונותיך בטיפשות ותקפת אותה?" מה שנגע ללבו של האיש לא היה כל-כך מה שאמר, אלא האופן שבו התבונן בו ישוע בנועם והחיוך האוהד שחיך אליו בסיום דבריו. אמר האיש: "אני מבין שאתה כומר צניקן, ואני מודה לך על כך שריסנת אותי. אשתי לא עשתה דבר כה רע; היא אישה טובה, אבל היא מעצבנת אותי באופן שבו היא מתגרה בי בפומבי, וכך אני מאבד את עשתונותי. אני מצטער על חוסר השליטה העצמית שלי, ואני מבטיח לנסות ולחיות על-פי ההבטחה שהבטחתי בעבר לאחד מאחיך, אשר לפני שנים רבות לימד אותי את הדרך הטובה יותר. אני מבטיח לך."

ואז, בעודו נפרד ממנו לשלום, אמר לו ישוע: "אחי שלי, זכור תמיד כי לגבר לא נתונה בדין שום סמכות על האישה, פרט לסמכות שהאישה הסכימה לתת לו מרצונה שלה. אשתך התחייבה לחיות לצדך, להילחם לצדך ולקחת על עצמה את החלק הארי של נטל הולדת הילדים וגידולם; ובתמורה לשירות המיוחד הזה, יהיה זה מן ההוגנות שהיא תקבל ממך את אותה הגנה מיוחדת אשר יכול הגבר להעניק לאישה, לשותפה אשר חייבת להרות, ללדת ולהזין את הילדים. הדאגה האוהבת וההתחשבות אשר גבר מוכן להעניק לאשתו ולילדיו, מעידה על השיעור שבו הוא הגיע לרמות גבוהות יותר של תודעה עצמית רוחנית ויצירתית. האם אינך יודע שהגבר והאישה הם שותפיו של האל, בכך שהם משתפים פעולה ביצירתן של הוויות אשר גדלות ורוכשות לעצמן את פוטנציאל הנשמות האלמותיות? האב שבשמיים מתייחס לרוח האם של ילדי היקום כאל שווה אליו. והרי זה לחיות בדמות האל כאשר אתה חולק את חיך, על כל המשתמע מכך, באופן שוויוני, עם השותפה האם אשר חולקת אתך באופן כה מלא את החוויה האלוהית שבמסגרתה אתם חיים מחדש בחיי ילדיכם. אילו רק היית יכול לאהוב את ילדיך כשם שהאל אוהב אותך, כי אז היית אוהב ומוקיר את אשתך ממש כשם שהאל שבשמיים מכבד ומרומם את הרוח האינוסופית, אם כל ילדי הרוח אשר ביקום עצום ממדים."

וכאשר הם עלו לספינה, הם צפו בזוג הדומע, החבוק בדממה. גונוד, אשר שמע את מחציתם השנייה של דברי ישוע, הגה בהם במשך כל אותו היום, והחליט לארגן את ביתו שלו מחדש עם חזרתו להודו.

מכיוון שהרוחות לא נשבו לטובתם, המסע לניקופוליס היה נעים אך איטי. השלושה בילו שעות רבות בסיפור חוויותיהם ברומא וזכרו בכל הקורות אותם מאז נפגשו בירושלים. גניד החל להיות ספוג ברוח הסעד האישי. הוא החל לעבוד עם כלכל הספינה, אך ביום השני, כאשר נקלע למים דתיים עמוקים, הוא קרא ליהושע על-מנת שזה יעזור לו.

בניקופוליס הם בילו במשך מספר ימים. זו העיר אשר ייסד כחמישים שנים קודם לכן אוגוסטוס כ"עיר הניצחון" לזכר קרב אקטיום, במקום שבו חנה עם צבאו לפני הקרב הזה. הם השתכנו בביתו של אדם בשם ירמי, גר יווני שאמונתו יהודית ושאותו הם פגשו בספינה. באותו בית בילה השליח

מסמך 133

פאולוס לאחר מכן במשך כל החורף עם בנו של ירמי, במהלך השליחות המיסיונרית השלישית שלו. מניקופוליס הם הפליגו באותה ספינה לקורינתוס, בירת הפרובינקיה הרומית של אַכַאיה.

3. בקורינתוס

עד להגעתם לקורינתוס גניד כבר התעניין מאוד בדת היהודית, ולכן לא היה כל דבר מוזר בכך שיום אחד, בשעה שהם עברו ליד בית-כנסת וראו את האנשים נכנסים, הוא ביקש את ישוע לקחת אותו לתפילה. באותו יום, הם שמעו את דרשתו של רב מלומד אחד על אודות "גורל ישראל", ולאחר התפילה הם פגשו את קריספוס, אשר עמד בראש אותו בית הכנסת. הם שבו פעמים רבות לתפילות בית הכנסת, אך בעיקר על-מנת לפגוש בקריספוס. גניד חיבב עד מאוד את קריספוס, את אשתו ואת חמשת ילדיו. הוא נהנה מאוד להתבונן באופן שבו יהודי מנהל את חיי משפחתו.

בעוד שגניד לומד על אודות חיי המשפחה, ישוע לימד את קריספוס את דרכי החיים הדתיות הטובות יותר. ישוע ערך יותר מעשרים מפגשים עם יהודי מרחיק-ראות זה; ואין להתפלא על כך שכאשר פאולוס הטיף באותו בית-כנסת ממש, וכאשר היהודים דחו את המסר והחליטו בהצבעה לאסור עליו להמשיך ולהטיף בבית הכנסת, ובשעה שהוא הלך אז אל הגויים, היו אלו קריספוס וכל משפחתו אשר אימצו את הדת החדשה; והוא הפך לאחד מגדולי התומכים בכנסייה הנוצרית אשר פאולוס ארגן בקורינתוס בשלב מאוחר יותר.

במהלך שמונה-עשר החודשים שבהם הטיף פאולוס בקורינתוס, שם הצטרפו אליו מאוחר יותר סילא וטימותיוס, הוא פגש רבים אחרים שאותם לימד "המורה היהודי של בן הסוחר היהודי".

בקורינתוס הם פגשו אנשים מכל הגזעים אשר הגיעו משלוש יבשות. לאחר אלכסנדריה ורומא, הייתה זו העיר הקוסמופוליטית ביותר באימפריית הים התיכון. העיר הציעה דברים מעניינים רבים, וגניד לא התעייף מביקוריו במבצר אשר מוקם בגובה של כשבע-מאות מטרים מעל לפני הים. הוא אף בילה חלק גדול מעתות הפנאי שלו בבית הכנסת ובביתו של קריספוס. בתחילה הוא נתקף בהלם למראה מעמדה של האישה בבית היהודי, ולאחר מכן הוקסם מן הדבר; עבור היהודי הצעיר הזה זו הייתה בבחינת התגלות.

ישוע וגניד התארחו לעיתים קרובות בבית יהודי נוסף, זה של יוקסטוס, סוחר אדוק אשר גר לצד לבית הכנסת. ולאחר מכן, כאשר שהה השליח פאולוס בבית הזה, הוא שמע פעמים רבות סיפורים על אודות ביקוריהם של הנער היהודי והמורה היהודי; ושניהם, פאולוס ויוסטוס, תהו מה עלה בגורלו של המורה העברי החכם והמבריק כל-כך הזה.

עוד בהיותם ברומא, הבחין גניד בכך שישוע סירב להתלוות אליהם אל בתי המרחץ הציבוריים. לאחר מכן, ניסה האיש הצעיר לשדל את ישוע להסביר את יחסו כלפי המינים השונים. ואף-על-פי שישוע ענה על שאלותיו של הנער, נראה היה שהוא לא אבה להרחיב בנושאים הללו. ערב אחד, בעת שצעדו ברחובות קורינתוס, ליד המקום שבו חומת המבצר ירדה לכיוון הים, נתקלו בהן שתי זונות. גניד האמין, ובצדק, כי ישוע היה איש בעל אידיאלים נעלים, וכי הוא תיעב כל מה שמזוהם ונגוע ברשע; ובהתאם לכך הוא פנה אל הנשים האלה בגסות ונופף להן להסתלק. כאשר ראה זאת ישוע, הוא אמר לגניד: "כוונתך טובה, אך אל נא תתיימר לדבר כך אל ילדי האל, אפילו אם במקרה אלו הינם ילדיו הטועים. מי שמנו לשפוט את הנשים האלה? האם תדע את כל הנסיבות אשר הובילו אותן להתפרנס באופנים הללו? בוא, עצור עמי כאן מעט ונשוחח על כל הנושאים הללו." בנות הלוויה נדהמו למשמע דבריו, אפילו עוד יותר מאשר גניד נדהם.

ובעת שהם עמדו כך לאור הירח, המשיך ישוע ואמר: "בכל אדם שוכנת רוח אלוהית, מתת האב שבשמיים. רוח טובה זו מנסה תמיד להוליך אותנו אל עבר האל, לסייע לנו למצוא את האל ולדעת

אותו; אך בתוככי בני התמותה נמצאות אף נטיות טבעיות פיזיות רבות, אשר הבורא הניח אותן הניח שם לרווחתו של היחיד ולרווחת הגזע. כעת, לעיתים קרובות גברים ונשים מתבלבלים בעת שהם מנסים להבין את עצמם ולהתמודד עם מגוון הקשיים של החיים בעולם אשר נשלט במידה רבה על-ידי האנוכיות והחטא. אני מבחין, גניד, שאף אחת משתי הנשים האלה איננה רעה מרצונה. ממראה פניהן אני יכול ללמוד שהן חוו צער רב; שהן סבלו רבות מגורל שנדמה כאכזר; הן לא בחרו את סוג החיים הזה בכוונה תחילה; הן נכנעו ללחץ השעה מתוך רפיון שגובל בייאוש, וקיבלו על עצמן להתפרנס באופנים חסרי הטעם הללו מתוך אמונה שזוהי הדרך הטובה ביותר לצאת ממצב שנדמה חסר תקווה. גניד, ישנם אנשים שלבם הוא רע באמת; אלו בוחרים בכוונה תחילה לעשות דברים רעים, אבל תאמר לי בעצמך. כשאתה מתבונן בפניהן, אשר מכוסים כעת בדמעות, האם אתה רואה דבר-מה רע או מרושע? וכאשר ישוע השתהה על-מנת להמתין לתשובתו של גניד, נבלע קולו של זה והוא מלמל: "לא מורי, אינני רואה. ואני מתנצל על הגסות שבה נהגתי כלפיהן – אבקש את סליחתן." ואז אמר ישוע: "ובשמן אני דובר ואומר לך כי הן סלחו לך, ממש כשם שאני דובר בשם אבי שבשמיים אשר סלח להן. וכעת, בואו כולכם עמי, נלך לבית חברי, שם נבקש להתרענן ונתכנן חיים חדשים וטובים יותר לעתיד לבוא." עד לרגע הזה הנשים הנדהמות לא פצו את פיהן; הן התבוננו אחת בשנייה והלכו בדממה אחר הגברים אשר הורו להן את הדרך.

תארו לעצמכם את ההפתעה שאחזה באשת יוסטוס למשמע דברי ישוע, כאשר הופיע בשעה מאוחרת זו מלווה בגניד ובשתי הנשים הזרות האלה ואמר: "סלחי לנו על כך שבאנו בשעה הזו, אך גניד ואני נשמח לאכול דבר-מה ולחלוק את המזון עם שתי חברותינו החדשות האלה, אשר אף הן זקוקות להזנה; ופרט לכל זאת, באנו אלייך מתוך מחשבה שאולי תסכימי לייעץ לנו מהי הדרך הטובה ביותר לסייע לנשים האלה להתחיל בחיים מחדש. הן תוכלנה לספר לכם את סיפורן, אך אני משער שהן חוו צרות רבות, והעובדה שהן נוכחות כאן בביתכם מעידה על כך שהן משתוקקות להכיר אנשים טובים, וכמה שהן תשמחנה לקבל הזדמנות להראות לעולם – ואפילו למלאכי השמיים – לאילו נשים אמיצות ונאצלות הן תוכלנה להפוך."

וכאשר ערכה מרתה, אשת יוסטוס, את המזון על השולחן, קם ישוע לפתע על-מנת לעזוב באומרו: "כבר מאוחר, ואביו של האיש הצעיר הזה ממתין לנו. אנו מבקשים את סליחתך בשעה שאנו משאירים אתכן יחד – שלוש הנשים – ילדותיהן האהובות של הגבוה ביותר. ואני אתפלל לך שתקבלו הנחיה רוחנית, בעת שאתן מתכננות חיים חדשים וטובים יותר על-פני הארץ וחיי נצח בעולם הכביר הבא."

וכך עזבו ישוע וגניד את הנשים. עד לאותו רגע שתי בנות הלוויה לא פצו את פיהן; וגניד אף הוא נותר נעדר מילים. ואף מרתה נותרה דמומה במשך מספר רגעים נוספים, אך אז היא התעשתה ועשתה למען הנשים הזרות האלה את כל אשר קיווה ישוע. המבוגרת יותר מבין שתי הנשים מתה זמן מה לאחר מכן, אך עם תקווה מזהירה להישרדות נצחית, ואילו האישה הצעירה עבדה בעסק של יוסטוס, ולאחר מכן הייתה חברה במשך כל ימי חייה בכנסיה הנוצרית הראשונה בקורינתוס.

בביתו של קריספוס, ישוע וגניד פגשו פעמים אחדות אדם בשם גאיוס, אשר לאחר מכן הפך לתומך נאמן של פאולוס. במהלך החודשיים הללו בקורינתוס, הם שוחחו באופן אינטימי עם עשרות יחידים ראויים, וכתוצאה מן הקשרים המקריים-לכאורה הללו, הושפעו למעלה ממחצית מן היחידים הללו להצטרף בשלב מאוחר יותר כחברים בקהילה הנוצרית.

כאשר הגיע פאולוס לקורינתוס בפעם הראשונה, הוא לא התכוון לבקר בה ביקור ממושך. אך הוא לא ידע עד כמה הכין המורה היהודי את הקרקע עבור מלאכתו. ויתרה מכן, הוא גילה שעניין רב ניעור עוד לפני כן באקילה ובפריסילה. אקילה היה אחד מן הציניקנים שעמם עמד ישוע בקשר עוד ברומא. בני הזוג הזה היו פליטים יהודים אשר הגיעו מרומא, ובמהרה הם אימצו את תורתו של

פאולוס. הוא חי עמם ועבד עמם, שכן גם הם תפרו אוהלים. ומפאת הנסיבות האלה, האריך פאולוס את שהותו בקורינתוס.

4. עבודה אישית בקורינתוס

לישוע ולגניד נודעו עוד חוויות רבות בקורינתוס. הם שוחחו שיחות אינטימיות עם אנשים רבים אשר נהנו עד מאוד מן ההנחיה אשר קיבלו מישוע.

ישוע לימד את הטוחן לטחון את גרעיני האמת במטחנת התנסויות החיים, ובכך לרכך את מה שקשה בחיים האלוהיים ולסייע אפילו בידי החלשים והנרפים שבאחיו לקבלם. וכך אמר ישוע: "תן את חלב האמת לאלו אשר הבחנתם הרוחנית היא כשל תינוק. בחיך ובסעד האוהב שלך הגש את המזון הרוחני באופן מעורר תיאבון, ובאופן הנכון שבו כל השואל אותך יוכל לקלוט."

לקנטוריון הרומי הוא אמר: "תן לקיסר את אשר לקיסר ולאל את אשר לאל. אין סתירה בין שירות כן לאל לבין שירות נאמן לקיסר, אלא אם כן הקיסר יתיימר, בשחצנותו, לדרוש לעצמו את היחס אשר רק האלוהות תוכל לדרוש. אם תזכה להכיר את האל, נאמנות אליו רק תהפוך אותך ליותר נאמן ומסור לקיסר ראוי."

ולמנהיגה הכן של הכת המיתראית הוא אמר: "טוב תעשה אם תבקש דת של גאולת נצח, אך הנך שוגה כאשר אתה מבקש אמת מפוארת שכזו במסתורין מעשה ידי אדם ובפילוסופיה האנושית. האם אינך יודע שמסתורין גאולת הנצח שוכן בנשמתך שלך? האם אינך יודע כי אל השמיים שלח את רוחו לשכון בתוכך, וכי רוח זו תוליך כל אדם אוהב-אמת וכל אחד המשרת את האל אל מחוץ לחיים האלה, ודרך שערי המוות הלאה ומעלה אל פסגות נצח האור, היכן שהאל ממתין לקבל את ילדיו ולעולם אל תשכח את זאת: אם באמת תבקשו להידמות לו, אתם אשר יודעים את האל הנכם בני האל."

למורה האפיקורס הוא אמר: "טוב תעשה אם תבחר את המיטב ותעריך את טוב, אך האם תנהג בחוכמה בעת שהנך נכשל בניסיוןך להבחין בדברים הגדולים יותר של החיים ברי התמותה, אלו המתגשמים במחוזות הרוח ואשר נגזרים מן ההכרה בנוכחות האל שבלב האדם? הדבר הגדול מכולם בחוויה אנושית הינו להגיע לידיעת האל, אשר רוחו שוכנת בתוכך, ואשר מבקשת להובילך קדימה במסע הארוך, הכמעט אינסופי, בדרך אל נוכחותו האישית של אבינו המשותף, אל הבריאה כולה, אדון היקומים כולם."

לבנאי והקבלן היווני הוא אמר: "ידידי, בעת שאתה בונה לאדם את מבני החומר, הצמח אופי רוחני בדמות הרוח האלוהית המצויה בנשמתך. אל תניח להישגיך כבנאי בזמן להתעלות על הישגיך כבן רוחני של ממלכת השמיים. ובעת שתבנה את ארמונות הזמן עבור הזולת, אל נא תזניח את רכישת הבעלות על ארמונות הנצח עבורך אתה. לעולם זכור כי קיימת עיר אשר יסודותיה צדק ואמת, עיר שאותה בנה ויצר האל."

לשופט הרומי הוא אמר: "ובשעה שאתה שופט בני אדם, זכור כי יום אחד גם אתה תעמוד בדיון לפני שליטי היקום. שפוט בצדק, ואפילו ברחמים, ממש כשם שיום אחד תבקש אתה עצמך רחמים מידי השופט העליון. שפוט כפי שהיו שופטים אותך בנסיבות דומות, ותן הן לרוח החוק והן לצו החוק להובילך. וכשם שאתה שופט משפט צדק מתוך הגינות, ובהתאם לצרכיהם של אלו המובאים לפניך, כך תהייה אתה עצמך רשאי לצפות לצדק מרוכך ברחמים בעת שתעמוד ביום מן הימים לפני שופט הארץ כולה."

לאדונית הפונדק היווני הוא אמר: "ארחי את אורחייך כאילו הנך מארחת את ילדיו של העליון. רוממי את עמל היומים לדרגת אמנות מעודנת, בעודך מבינה יותר ויותר כי הנך משרתת את האל בדמות האנשים שבקרבתם הוא שוכן באמצעות רוחו אשר ירדה לחיות בלב האדם; ובקשי אגב זאת לשנות את דעתם ולהוביל את נשמותיהם לידיעת אב פרדיס, אבי כל מתת הרוח האלוהית הזו."

ישוע נפגש פעמים רבות עם סוחר סיני אחד. כאשר ישוע נפרד מעליו לשלום, הוא הפציר בו: "סגוד רק לאל, הוא אב הרוח הקדמון האמיתי שלך. זכור כי רוחו של האב לנצח חיה בקרבך ולעולם מכוונת את נשמתך לעבר השמיים. אם תלך אחר הכוונתה הבלתי-מודעת של רוח אלמותית זו, מובטח לך כי תמשיך בדרך הנשגבת אל מציאת האל. וכאשר אכן תמצא את האב שבשמיים, יהא זה משום שבכך שביקשת אותו, הפכת להיות דומה לו יותר ויותר. וכעת, הנני נפרד ממך לשלום, צ'אנג, אך רק לתקופת מה, שכן אנו נשוב וניפגש בעולמות האור, שם מיקם אבי נשמות הרוח מקומות מפגש נעימים רבים עבור אלו העושים את דרכם לעבר פרדיס."

לנוסע אחד מבריטניה הוא אמר: "אחי, רואה אני כי אתה הנך רודף אמת, ואני רומז לך כי רוח אבי כל האמת עשויה לשכון בתוכך. האם ניסית באמת ובתמים לשוחח עם רוח נשמתך שלך? זהו אכן דבר קשה, ורק לעתים רחוקות אנו מודעים להצלחה של הדבר; אך בכל פעם שהדעת החומרית תנסה בכנות לתקשר עם הרוח השוכנת בה, היא תצליח במידת-מה, אף-על-פי שרוב ההתנסויות האנושיות המופלאות האלה בהכרח תיוותרנה לאורך זמן אך בבחינת רישומים על-תודעתיים בנשמותיהם של בני-תמותה יודעי-אל."

לנער אשר ברח מביתו אמר ישוע: "זכור כי מפני שני דברים לא תוכל לברוח – מפני האל וממך עצמך. בכל אשר תלך, אתה לוקח עמך את עצמך ואת רוחו של אב השמיים, אשר חיה בלבך. בני, הפסק להשלוח את עצמך; עצור והתמודד באומץ עם עובדות החיים; אמצץ היטב את הביטחונית כי הנך בן האל ואת הוודאות בחיי הנצח, כפי שלימדתיך. מהיום ואילך, קבע לך למטרה להיות אדם אמיתי, אדם הנחוש להתמודד עם החיים באומץ ובתבונה."

לפושע אשר נידון למוות, אמר ישוע בשעתו האחרונה: "אחי, נקלעת לזמנים רעים. איבדת את דרכך; הלכת והסתבכת ברשתות הפשע. משיחותיי עמך, ידוע ידעתי היטב כי לא תכננת לעשות כדבר אשר בעטיו אתה עתיד לאבד עתה את חייך ברי החלוף. אבל עשית את הדבר הרע הזה, ואחייך מצאו אותך אשם; הם קבעו כי עליך למות. לא אתה ולא אני יכולים למנוע מן המדינה את זכותה להגן על עצמה בדרך שאותה היא תמצא לנכון. דומה כי אין כל יכולת אנושית לחמוק מן העונש על העבירה. אחייך חייבים לשפוט אותך בהתאם למעשיך, אך קיים שופט אשר ממנו אתה רשאי לבקש מחילה, ואשר ישפוט אותך בהתאם למניעיך האמיתיים ולכוונותיך הטובות יותר. אם חרטתך הינה אמיתית ואם אמונתך כנה היא, כי אז אל לך לחשוש ממשפטו של האל. העובדה כי השגיאה שלך גוררת עונש מוות כמשפט האדם, איננה מעמידה בסכנה את סיכוייה של נשמתך לקבל משפט צדק וליהנות מן הרחמים של בתי הדין של מעלה."

ישוע נהנה משיחות אינטימיות רבות עם מספר גדול של נשמות רעבות, מספר רב מכדי שנוכל לציין כאן ברשומות. שלושת הנוסעים נהנו משהותם בקורינתוס. מלבד אתונה, אשר נודעה יותר כמרכז חינוכי, הייתה קורינתוס בתקופה הרומית הזו העיר החשובה ביותר ביוון, ושהותם בת החודשיים במרכז המסחרי המשגשג הזה, הקנתה לשלושתם הזדמנות לרכוש מידה גדולה של ניסיון רב-ערך. שהותם בעיר הזו הייתה מבין השהויות המעניינות ביותר בכל דרכם חזרה מרומא.

גונוד הרבה בעסקים בקורינתוס, אך לבסוף הוא השלים את עסקיו והם התכוונו להפליג לאתונה. הם הפליגו בסירה קטנה אשר ניתן היה לשאתה ביבשה על-גבי פסים מנמל אחד של קורינתוס אל משנהו, מרחק של כשישה-עשר קילומטרים.

5. באתונה – הרצאה על המדע

מעט לאחר מכן הם הגיעו למרכז החינוך והמדע היווני העתיק, וגניד התלהב מן המחשבה שיבקר באתונה ומשהותו ביוון, מרכז התרבותי של האימפריה הקדומה של אלכסנדר, אשר גבולותיה השתרעו עד למולדתו שלו, הודו. לגנוד היו אך מעט עסקים לעשות, ולפיכך הוא בילה את רוב זמנו עם ישוע וגניד. הוא נלווה אל ביקוריהם במקומות העניין והקשיב לדיונים המעניינים אשר התנהלו בין הנער לבין מורהו המגוון.

באתונה עדיין פעלה בלהט אוניברסיטה גדולה, והשלשה ביקרו באולמות הלימוד שלה לעתים תכופות. ישוע וגניד שוחחו על אודות תורתו של אפלטון עוד בשעה שהם נכחו בהרצאות במוזיאון באלכסנדריה. כולם נהנו מן האומנות של יוון, אשר דוגמאות ממנה עדיין הוצגו פה ושם ברחבי העיר.

הן האב והן הבן נהנו עד מאוד מן השיחה על אודות המדע אשר ניהל ישוע בפונדק שלהם ערב אחד עם פילוסוף יווני. לאחר שבן השיח הרברבן דיבר במשך כמעט שלוש שעות, וכאשר סיים לשאת את הרצאתו, אמר ישוע כך, במונחים מודרניים של היום:

יום אחד עשויים המדענים למדוד את אנרגיית הכבידה, האור והחשמל, או את מופעי הכוח שלהם, אך אותם מדענים אף-פעם לא יוכלו לומר לכם (מדעית) מהן תופעות היקום האלה. המדע עוסק בפעילותה של האנרגיה הפיזית; הדת עוסקת בערכים נצחיים. הפילוסופיה האמיתית צומחת מתוך אותה חוכמה אשר עושה את המיטב על-מנת לתאם בין התצפיות הכמותיות לבין התצפיות האיכותיות האלה. תמיד קיימת הסכנה שהמדען, אשר עוסק רק בתחום הפיזי, ילקה בגאווה מתמטית ובאגואיזם סטטיסטי, שלא להזכיר את העיוורון הרוחני.

הלוגיקה תקפה בעולם החומר, והמתמטיקה הינה כלי מהימן, כאשר יישומה מוגבל אך ורק לדברים פיזיים; אך לא נוכל להסתמך לגמרי, לא על זו ולא על זו, ביחס לבעיות החיים. החיים כוללים תופעות אשר אינן חומריות גרידא. החשבון האריתמטי גורס כי אם אדם אחד יכול לגזוז את צמר הכבשה תוך עשר דקות, כי אז עשרה אנשים יוכלו לעשות זאת תוך דקה אחת. זו אכן אריתמטיקה נכונה, אך אין הדבר נכון מבחינה עובדתית, זאת משום שעשרה אנשים לא יוכלו לעשות כן; הם יפריעו כל-כך זה לזה והעבודה תתעכב במאוד.

המתמטיקה גורסת כי אם אדם אחד מקביל למידה מסוימת של שיעור אינטלקטואלי ומוסרי, כי אז עשרה אנשים יהיו שקולים לשיעור גדול פי עשרה מכך. אך כאשר מדובר באישיות האנושית, יהיה נכון יותר לומר כי ערכה של התאגדות כזו של אישיות הינה כסכום ריבוע מספר האישיות המצויות בנוסחה, ולא כסכום האריתמטי הפשוט שלהן. קבוצה חברתית של בני-אדם, אשר פועלת במתואם ובהרמוניה, שקולה לכוח גדול הרבה יותר מזה של סכום חבריה.

את הכמות ניתן לזהות כעובדה, ובכך היא הופכת לדבר אחד מבחינה מדעית. אך האיכות, אשר נתונה לפירושה של הדעת, מייצגת אומדן של ערכים, ולפיכך חייבת להישאר כהתנסות של היחיד. כאשר הן המדע והן הדת יהפכו פחות דוגמטיים ויותר סובלניים כלפי הביקורת, או אז תתחיל הפילוסופיה להשיג אחדות בהבנתה התבונית את היקום.

אילו רק תוכלו להבחין באופן שבו היקום אכן פועל, תבחינו באחדות ביקום הקוסמי. היקום האמיתי הינו אוהד כלפי כל אחד ואחד מילדי האל הנצחי. הבעיה הממשית היא: כיצד תוכל הדעת הסופית של האדם להגיע לאחדות מחשבה לוגית, אמיתית ומתואמת? ניתן להגיע למצב מנטאלי כזה של ידיעת היקום אך ורק באמצעות ההבנה שהעובדה הכמותית ושהערך האיכותי נגרמים שניהם על-ידי גורם אחד – אב פרדיס. תפישה מושגית זו של המציאות מניבה תובנה

רחבה יותר על אודות אחדותן התכליתית של תופעות ביקום; היא אפילו מגלה את המטרה הרוחנית של הישג ההתקדמות המדורגת של האישיות. וזהו מושג האחדות אשר יכול לחוש את הרקע הבלתי-משתנה של יקום חי, שבו משתנות מערכות היחסים הבלתי-אישיות ללא הרף ושבו מתפתחות ברציפות מערכות היחסים אישיות.

החומר, הרוח והמצב אשר מפריד ביניהם מהווים שלוש רמות באחדותו האמיתית של היקום הממשי, רמות המתואמות זו עם זו והקשורות זו לזו. ללא קשר למידה שבה נדמים העובדות והערכים המופיעים ביקום כשונים, אחרי ככלות הכול, הם מאוחדים בעליון.

מציאות היקום החומרי קשורה לאנרגיה לא-ידועה, כמו גם לחומר הנראה לעין. כאשר אנרגיות היקום מאטות עד כדי כך שהן רוכשות את מידת התנועה הנדרשת, או אז, ותחת התנאים המאפשרים הללו, אותן אנרגיות הופכות למסה. ואל לכם לשכוח כי הדעת, זו אשר תוכל לבדה להבחין בנוכחותן של המציאויות המוצגות לה, אף היא עצמה אמיתית. והגורם הבסיסי של יקום זה של אנרגיה-מסה, דעת ורוח, הינו נצחי – הוא מתקיים ומתהווה בטיבם ובתגובותיהם של האב האוניברסלי ושל המתואמים-עמו המוחלטים.

הם כולם נדהמו ממילותיו של ישוע, ובעת שהיווני נפרד מהם, הוא אמר: "סופסוף חזו עיני ביהודי אשר חושב על דבר אחר מאשר עליונות גזעית ומדבר על דבר-מה אשר אינו דת." והם פרשו לשנת הלילה.

שהותם באתונה הייתה נעימה ומועילה, אך לא פורייה במיוחד בנוגע לקשרים האנושיים אשר יצרו. יותר מדי מתושבי אתונה של אותם ימים היו או חדורים בגאווה אינטלקטואלית שנבעה מן המוניטין אשר צברו בתקופות אחרות, או טיפשים ובורים, בהיותם צאצאי העבדים הנחותים של אותן תקופות מוקדמות יותר, אשר בהן נודעה יוון לתהילה ושבהן שכנה החוכמה בדעת תושביה. ואף-על-פי-כן, בקרב תושבי אתונה עדיין היו אנשים חריפים רבים.

6. באפסוס – ההרצאה על הנשמה

מאתונה הם יצאו דרך טרואס לאפסוס, בירתה של הפרובינקיה הרומית אסיה. הם ביקרו פעמים רבות במקדש המפורסם של ארטמיס האפסית, אשר נמצא במרחק כשלושה קילומטרים מחוץ לעיר. ארטמיס הייתה האלה המפורסמת ביותר בכל רחבי אסיה הקטנה, גלגול של האם האלוהית מן התקופות האנטוליות הקדומות עוד יותר. האליל הגס אשר הוצב במקדש עצום הממדים אשר הוקדש לה, ירד, על-פי המסורת, הישר מן השמיים. ומכיוון שלא כל מנהגיו המוקדמים של גניד ביחס לתמונות ולסמלים אלוהיים פסו וחוסלו, הוא סבר כי מוטב לו לקנות קופסת כסף קטנה לכבוד אלת הפריזון הזו מאסיה הקטנה. באותו לילה הם שוחחו ארוכות על אודות סגידה לחפצים מעשי ידי אדם.

ביום השלישי לשהותם הם צעדו לאורך הנהר על-מנת לצפות בזרימה של שפך הנהר. בצהרי היום הם שוחחו עם צעיר פיניקי, אשר נתקף געגועים לביתו וחש ברע; אך יותר מכל נתקף קנאה כלפי אדם צעיר אחר, אשר זכה לקבל קידום לפניו. ישוע דיבר אליו דברי נחמה וציטט את הפתגם היהודי העתיק: "מתן אדם, ירחיב לו ולפני גדלים ינחנו".

מכל הערים הגדולות אשר בהן הם ביקרו במסעם בים התיכון, כאן באפסוס הם הצליחו לסייע במידה הפחותה ביותר לעבודה העתידית של המיסיונרים הנוצרים. הנצרות חבה את ההתחלה שלה באפסוס בעיקר למאמציו של פאולוס, אשר התגורר כאן במשך שנתיים, תפר אוהלים למחייתו והרצה על דת ועל פילוסופיה מדי ערב באולם הראשי של בית המדרש של טורנוס.

בבית המדרש הפילוסופי המקומי הזה פעל אדם בעל מחשבה מתקדמת שעמו ערך ישוע מספר מפגשים מועילים. במהלך השיחות האלה השתמש ישוע שוב ושוב במילה "נשמה". לבסוף שאל אותו יוני מלומד זה למה כוונתו ב"נשמה", ועל כך ענה ישוע:

"הנשמה הינה אותו חלק באדם המתבונן-בעצמו, המבחין-באמת ומבחין-ברוח, החלק אשר לעד מרומם את ההווה האנושית מעל לעולם בעלי החיים. תודעה-עצמית כשלעצמה איננה הנשמה. תודעה עצמית מוסרית הינה המימוש העצמי האמיתי של האדם, והיא מהווה את הבסיס לנשמה האנושית; ואילו הנשמה הינה אותו חלק של האדם אשר מייצג את ערכיות פוטנציאל ההישרדות של ההתנסות האנושית. מאפייניה של הנשמה הם בחירה מוסרית והישג רוחני, היכולת לדעת את האל והדחף להידמות לו. נשמתו של האדם לא תוכל להתקיים בנפרד ממחשבה מוסרית ומפעילות רוחנית. נשמה קפואה ועומדת הינה נשמה מתה. אך נשמתו של האדם נבדלת מן הרוח האלוהית אשר שוכנת בדעת. הרוח האלוהית מגיעה בדיוק בפעם הראשונה שבה פועלת הדעת האנושית באופן מוסרי, וזהו הינו אף מועד הולדת הנשמה.

"הישרדותה או אובדנה של נשמה תלויים ביכולת של התודעה המוסרית להצליח לרכוש מעמד הישרדות באמצעות ברית הנצח שלה עם מתת הרוח האלמותית הנלווית לה. גאולה הינה התהליך שבו הופכת ההתממשות העצמית של התודעה המוסרית לרוחנית, ובכך היא הופכת לבעלת ערך של הישרדות. כל צורות העימות בנשמה נובעות מחוסר-הרמוניה בין התודעה העצמית המוסרית, או הרוחנית, לבין התודעה העצמית האינטלקטואלית גרידא.

"כאשר הנשמה האנושית מבשילה, הופכת נאצלת ורוחנית, היא מתקרבת למעמד אלוהי בכך שהיא מתקרבת להיות הווה המפרידה בין החומרי לרוחני, בין העצמי החומרי לרוח האלוהית. קשה לתאר את נשמתו האנושית המתפתחת של האדם, וקשה עוד יותר להדגימה, וזאת לפי שהיא איננה ניתנת לגילוי, לא בשיטות חקר חומריות ולא בבדיקה רוחנית. מדע החומר אינו יכול להדגים את קיומה של נשמה, וכך גם בדיקה רוחנית לגמרי. ולמרות הכישלון, הן של מדע החומר והן של אמות המידה הרוחניות, לגלות את קיומה של הנשמה האנושית, כל אדם מוסרי מודע יודע את קיומה של נשמתו מתוך התנסות אישית אמיתית וממשית."

7. השהות בקפריסין – ההרצאה על הדעת

זמן קצר לאחר מכן הם הפליגו לקפריסין, עם עצירה ברודוס. הם נהנו מן ההפלגה הארוכה בים והגיעו לאי היעד כאשר הם נינוחים בגופם ורעננים בנפשם.

מכיוון שמסעם ברחבי הים התיכון התקרב לסיומו, הם תכננו ליהנות מתקופה אמיתית של מנוחה ומשחק בעת ביקורם בקפריסין. הם נחתו בפאפוס ומיד החלו לאסוף את הצידה הדרושה לשהות בת שבועות אחדים בהרים הסמוכים. ביום השלישי להגעתם הם יצאו לדרך בכיוון הגבעות, ובהמות המשא העמוסות שלהם עמם.

במשך שבועיים נהנו השלושה מאוד, ואז, ללא כל התרעה, נפל גניד הצעיר לפתע למשכב וחלה מאוד. במשך שבועיים ימים הוא סבל מחום גבוה ולעיתים תכופות נתקף הזיות; הן ישוע והן גונוד טיפלו בנער החולה. ישוע טיפל בו במיומנות וברוך, והאב נדהם מן הרכות ומן המיומנות שבה סעד ישוע את הצעיר. הם נמצאו הרחק ממקום ישוב, והנער היה חולה מדי מכדי לנוע; לפיכך הם התכוונו כמיטב יכולתם לסעוד אותו לרפואה שם בהרים.

במשך תקופת ההחלמה של גניד, בת שלושת השבועות, סיפר לו ישוע דברים מעניינים רבים על אודות הטבע ומזגו. וכמה שהם נהנו מן ההליכות בהרים, כאשר הנער שואל שאלות, ישוע עונה לו והאב מתמוגג מכל ההופעה.

בשבוע האחרון לשהותם בהרים שוחחו ישוע וגניד ארוכות על אודות תפקודיה של הדעת האנושית. לאחר דיון שנמשך מספר שעות שאל הנער את השאלה הבאה: "אבל המורה, למה אתה מתכוון כאשר אתה אומר שהאדם חוֹנָה צורה גבוהה יותר של מודעות-עצמית מאשר בעלי החיים המפותחים יותר?" ועל כך ישוע ענה, במונחים מודרניים:

בני, כבר סיפרתי לך הרבה על אודות דעת האדם ועל הרוח האלוהית השוכנת בקרבה, אך כעת אדגיש כי מודעות עצמית הינה מציאות. כאשר בעל-חיים כלשהו הופך להיות מודע לעצמו, הוא הופך לאדם פרימיטיבי. הישג שכזה נובע מתיאום בתפקוד שבין אנרגיה בלתי-אישית לבין דעת אשר תופשת-רוח, ותופעה זו היא הגורמת להענקת מתת של נקודת מוקד מוחלטת עבור האישיות האנושית, היא רוחו של האב שבשמיים.

רעיונות אינם רישומים תחושתיים גרידא; רעיונות הינם תחושות שאליהן מצטרפת פרשנות המחשבה של העצמי האיש; והעצמי הינו יותר מאשר סך כל תחושות האדם. בעצמי מתפתח מתחיל לבצבץ משהו שמתקרב לאחדות, ואחדות זו נגזרת מן הנוכחות השוכנת בו, של חלק מן האחדות המוחלטת, חלק אשר מפעיל מבחינה רוחנית דעת שכזו, אשר מקורה מן החי והיא מודעת לעצמה.

שום בעל-חיים רגיל אינו ניחן במודעות עצמית לזמן. לבעלי-חיים יכולת לתאם באופן פיזיולוגי בין תחושות ההכרה שלהם לבין הזיכרון שלהן, אך שום בעל-חיים לא חווה הכרה במשמעות התחושה, או מתנהג כאילו הוא מקשר באופן מכוון את ההתנסויות הפיסיות המשולבות האלה, כפי שמעידות עליו המסקנות אשר מסיק אדם אינטליגנטי וחושב מן הפירושים שהוא מספק להן. ועובדה זו, של קיום מודע לעצמו, שאליו נלווית מציאותה של ההתנסות הרוחנית אשר באה לאחריו, גורמת לאדם להפוך מבחינה פוטנציאלית לבן של היקום, ומבשרת על ההישג של האחדות העליונה ביקום שאליו הוא יגיע בסופו של דבר.

העצמי האנושי אף איננו רק הסך של סדרת מצבי תודעה עוקבים. ללא פעולה יעילה של מסווג ומקשר תודעה, לא הייתה מתקיימת מספיק אחדות על-מנת להבטיח את הגדרת האדם כבעל עצמיות. דעת בלתי-מאוחדת שכזו הייתה מתקשה להגיע לרמות התודעה שבהן ניחן האדם. אילו היו התאגדויות התודעה מקריות בלבד, כי אז היו כל בני האדם מציגים דעת בלתי-נשלטת של קישורים אקראיים, כמו זו שניתן לראות במקרים מסוימים של שיגעון מנטאלי.

דעת אנושית אשר נבנית אך ורק מהתודעה של התחושות הפיזיות, לעולם לא תוכל להגיע לרמות רוחניות; דעת חומרית מסוג כזה תחסר לחלוטין את החוש לערכים מוסריים, וכן תחסר לה תחושת ההכונה של שליטת הרוח, אשר הינה כה הכרחית לשם השגתה של אחדות הרמונית של האישיות בזמן, ואשר הינה בלתי-נפרדת מהישרדות האישיות בנצח.

הדעת האנושית מציגה כבר בשלב מוקדם איכויות על-חומריות; האינטלקט האנושי החושב האמיתי כלל אינו מוגבל על-ידי מגבלות הזמן. העובדה שיחידים נבדלים זה מזה כל-כך באופן שבו הם מצליחים בחיים, מעידה לא רק על ההבדלים במתת התורשתית ובהשפעות הסביבה, אלא גם על מידת האיחוד אשר השיג העצמי עם רוח האב השוכנת בו, השיעור שבו שני אלו מזוהים זה עם זה.

הדעת האנושית מתקשה להתמודד עם העימות הנובע מנאמנות כפולה. הנשמה חווה מתח עצום בזמן שהיא מנסה לשרת הן את הטוב והן את הרע. הדעת אשר חווה אושר עילאי, הדעת אשר אוחדה באופן יעיל, היא זו אשר הקדישה עצמה בלב שלם לעשיית רצון האב שבשמיים. עימותים בלתי-מיושבים מחסלים את האחדות ועלולים להסתיים בהפרעות מנטאליות. ואולם, מאפיין ההישרדות של נשמה אינו צומח בעת שזו מנסה להבטיח שקט נפשי בכל מחיר, בשעה שהיא

מסמך 133

מוותרת על שאיפותיה הנאצלות, או מתפשרת על אידיאלים רוחניים; שקט נפשי שכזה מושג דווקא על-ידי התמדה נחושה בניצחון של מה שהינו אמיתי, וניצחון זה מושג כאשר כוח העוצמה של הטוב מתגבר על הרוע.

למחרת הם יצאו לסלמיס, משם הפליגו לאנטיוכיה אשר על החוף הסורי.

8. באנטיוכיה

אנטיוכיה הייתה בירת הפרובינקיה הרומית של סוריה, וכאן התגורר המושל מטעם הקיסר. באנטיוכיה התגוררו חצי מיליון תושבים; היא הייתה העיר השלישית בגודלה באימפריה, והעיר המובילה מבחינת הרוע וחוסר המוסריות במופגן אשר שרו בה. לגונוד היו עסקים רבים לעשות; ומשום כך ישוע וגניד נותרו רוב הזמן לנפשם. הם ביקרו בכל מקום בעיר רב-לשונית זו, למעט בגן דפנה. גונוד וגניד ביקרו במקדש הידוע לשמצה הזה, אך ישוע סירב להתלוות אליהם. מראות מעין אלו לא היו כה מזעזעים עבור הוודים, אך ביהודי אידיאליסטי הם עוררו סלידה.

ככל שהם התקרבו לפלשתינה ולסוף מסעם, הפך ישוע רציני ומהורהר. באנטיוכיה הוא נפגש עם מעט אנשים; והוא הסתובב בעיר אך מעט. לאחר שאלות רבות שהפציר גניד במורהו בבקשותיו לומר לו מדוע התעניין באנטיוכיה כה מעט, ישוע אמר לבסוף: "העיר הזו לא רחוקה מפלשתינה; אולי אחזור לכאן יום אחד."

באנטיוכיה התנסה גניד בחוויה מעניינת מאוד. איש צעיר זה התברר כתלמיד מוכשר, וכבר החל ליישם בפועל חלק ממה שלמד מישוע. אחד מן ההודים אשר היה קשור לעסקי אביו באנטיוכיה הפך להיות אדם מאוד לא נעים וממורמר, עד כי עלו מחשבות לפטרו. כאשר שמע גניד על הדבר, הוא הלך לבית העסק של אביו ושוחח ארוכות עם בן ארצו זה. אדם זה הרגיש שהוא הושם בתפקיד הלא נכון. גניד סיפר לו על אודות האב שבשמיים והרחיב את אופקיו הדתיים באופנים שונים. אך מכל מה שאמר גניד, התועלת הרבה ביותר נודעה לפתגם העברי שציטט, לדברי החוכמה הבאים: "כל אשר תמצא ידך לעשות בְּכֶחֱךָ עֲשֵׂה."

לאחר שהכינו את מטלטליהם למסע בשיירת הגמלים, הם ירדו לצידון ומשם לדמשק. ולאחר שלושה ימים הם היו מוכנים למסע הארוך דרך חולות המדבר.

9. במסופוטמיה

חציית המדבר בשיירת גמלים לא היוותה חידוש עבור גברים אלו, אשר הרבו במסעות. לאחר שגניד צפה במורהו, אשר סייע להעמיס את עשרים גמליהם והתנדב להוליך את הגמל שלהם, הוא שאל, "המורה, האם יש דבר מה שנבצר מיכולתך?" ישוע רק חיך ואמר, "בעיני התלמיד השקדן, המורה בהחלט מקבל כבוד." והם יצאו לעבר אור, העיר הקדומה.

ישוע התעניין עד מאוד בראשית ההיסטוריה של אור, עיר מולדתו של אברהם, והיה מרותק במידה שווה נוכח מסורותיה ועתיקותיה של העיר שושן. הוא התעניין בהן עד כדי כך שגונוד וגניד האריכו את שהותם בהן בשלושה שבועות על-מנת לאפשר לו שהות מספקת לערוך את חקירותיו, כמו גם לאפשר להם עצמם הזדמנות משופרת לשכנעו להצטרף אליהם בחזרתם להודו.

היה זה באור שישוע וגניד שוחחו ארוכות על אודות ההבדל בין ידע, חוכמה ואמת. וגניד הוקסם עד מאוד מדברי החכם היהודי: "ראשית חֲכָמָה, קִנְהָ חֲכָמָה. בְּכָל קִנְיָנָה, קִנְהָ בִינָה. סִלְסִלָה וְתִרְוִמָמָה. תִּכְבְּדֶךָ, כִּי תִחַבֶּקֶנָה."

מסמך 133

ולבסוף, הגיע היום להיפרד. כולם היו אמיצים ובייחוד הנער, אך זו הייתה חוויה קשה. כולם דמעו בעיניהם, אך היו אמיצים בליבם. גניד, בהיפרדו לשלום מעל מורהו, אמר לו: "להתראות המורה, אך לא לעד. כשאשוב לדמשק, אחפש אותך. אני אוהב אותך, משום שאני חושב שהאב שבשמיים חייב להיות דומה לך; לכל הפחות, אני יודע שאתה מאוד דומה למה שסיפרת לי עליו. אזכור את אשר לימדת אותי, אך יותר מכל, לא אשכחך." והאב אמר: "שלום למורה הדגול, אחד אשר גרם לנו להיות טובים יותר ואשר עזר לנו לדעת את האל." וכך ענה ישוע: "היו שלום, ברוכים תהיו תמיד בברכת האב אשר בשמיים." וישוע עמד על החוף והתבונן בסירה הקטנה אשר נשאה אותם אל הספינה אשר הטילה עוגן. וכך נפרד המאסטר מידידיו שהגיעו מהודו בקרקס, ולא ראה אותם יותר בעולם הזה; ואף הם, בעולם הזה, לא ידעו מעולם שהאדם אשר הופיע מאוחר יותר כישוע מנצרת היה אותו חבר ממש אשר עזבו כעת – ישוע המורה שלהם.

בהודו גדל גניד להיות אדם רב-השפעה, ממשיך ראוי לאביו המוערך, והוא הפיץ הלאה הרבה מן האמיתות הנאצלות אשר הוא למד מישוע, מורהו האהוב. מאוחר יותר בחייו, כאשר שמע גניד על אודות המורה המוזר בפלשתינה אשר סיים את נתיבת חייו על הצלב, הוא זיהה את הדמיון בין הבשורה על אודות בן האדם הזה לבין תורת מורהו היהודי; ואולם, מעולם הוא לא העלה בדעתו כי שני האנשים הללו היו למעשה אותו האיש.

וכך הסתיים הפרק בחיי בן האדם, פרק אשר ניתן לכנותו בשם: *משימתו של ישוע המורה*.